

Kabinet-Rutte Wilders ziet coalitie als een zakelijke afspraak; aan staatssecretaris Knapen kleeft predicaat 'wanbeleid'

Vanmiddag kwamen de ministers van het kabinet-Rutte voor het eerst bijeen voor de wekelijkse ministerraad in de Trésvesaal. Foto Roel Rozenburg

Bestuurder met gouden parachute

Een schaarse verrassing in het kabinet-Rutte is Ben Knapen, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Aan Knapen kleeft het etiket 'wanbeleid'. Wat houden de verwijten in?

Door onze redacteur

JAN BENJAMIN

ROTTERDAM, 15 OKT. Ben Knapen was gisteren even de populairste politicus op Twitter. „Wordt Knapen de Philomena Bijlhout van dit kabinet?” grapte iemand, verwijzend naar de LPP-staatssecretaris die al na enkele uren moest overstappen. Meestal wordt bewindsliden in Nederland pas ná hun benoeming wanbeleid verweten, schrijft een andere twitteraar. „Tegenwoordig moet je ervaring hebben.”

De term wanbeleid verwijst naar Knapens oude werkgever PCM Uitgevers. De ondernemingskamer oordeelde dat de top van het mediaconcern, onder wie Knapen, zich van 2004 tot 2007 schuldig had gemaakt aan wanbeleid. Meestal verdwijnen bestuurders met zo'n etiket in de anonimiteit. Nu Knapen een publieke functie heeft aanvaard, rijst de vraag of het wanbeleid bij PCM zijn geloofwaardigheid aantast. SP-leider Emile Roemer vindt van niet. Hij stelde vragen aan premier Rutte en vicepremier Verhagen over Knapens benoeming tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

In hoeverre valt de nieuwe bewindsman het wanbeleid bij PCM tussen 2004 en 2007 aan te rekenen? Simpel gesteld: hij was (deels) daar toen het gebeurde. Knapen was van 1999 tot 2006 bestuurder van het concern dat in die tijd onder meer deze krant en de Volkskrant uitgaf. PCM bleef met een grote schuld achter nadat de Britse investeringsmaatschappij Apax zijn aandeel in het bedrijf had verkocht. Het vonnis van de ondernemingskamer dat sprake was van wanbeleid, maakt Knapen hier medeschuldig aan. Ook al was hij slechts kort in functie onder Apax.

De ondernemingskamer baseerde het vonnis grotendeels op onderzoek van advocaat Willem Jan van Andel en accountant Jaan den Hoed. Van Andel wil desgevraagd niet reageren. „Alles staat in ons onderzoeksrapport.”

Uit het rapport dat eind 2008 verscheen, blijkt dat de controverse rond Knapen uit twee delen bestaat. Hij was erbij toen PCM voor Apax koos en hij kreeg in 2005 een „zeer ruimhartige” vertrekpremie van 1,5 miljoen euro. Die premie had overigens niets te maken met de managementparticipatieregeling waarvan vertrekende PCM-bestuurders als Aan de Stegge en Bouwman later profiteerden.

Na een carrière als redacteur, correspondent en hoofdredacteur van NRC Handelsblad en een kort uitstapje naar Philips, werd Knapen in 1999 bestuurslid van PCM. Hij was onder meer verantwoordelijk voor de boekendivisie. In Parool en de internetactiviteiten. Ingevoerde dossiers, die hij niet wist op te lossen: de boeken uitgever hebben zich nooit thuis gevoeld binnen PCM. Het Parool bleef zware verliezen lijden, op internet verspeelde PCM miljoenen.

„Als bestuurder was Ben Knapen niet op zijn plek”, zegt Rob van 't Hullenaar, ex-directeur corporate organization & efficiency van Philips en vriend van Knapen.

Binnen de PCM-top was eind jaren negentig veel discussie over de koers van het bedrijf. Moest PCM zijn basis verbreden om minder af-

Journalist bij NRC

Ben Knapen (1951) kwam in 1977 bij NRC Handelsblad, was onder andere correspondent in Duitsland en de VS en van 1990 tot 1996 hoofdredacteur. Van 1999 tot 2006 was hij lid van de raad van bestuur van PCM. Hij was sinds 2008 lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).

hankelijk te zijn van krantenadvertenties? Een nieuwe aandeelhouder moest dat mogelijk maken. Toen Apax zich uiteindelijk inkoocht – en PCM de rekening grotendeels zelf liet betalen – bleken echter alle concrete mogelijkheden voor basisverbreding al weer van tafel.

Knapen zelf stelde in het rapport van Van Andel en Den Hoed dat hij „op de tweede ring zat bij de transactie met Apax”. Bestuursvoorzitter Theo Bouwman en de commissarissen onderhandelden met Apax. „Aan de deal met Apax lag geen besluit van de voltallige raad van bestuur ten grondslag”, zei Knapen tegen de onderzoekers. Die schrijven dat Knapen de transactie met Apax „totaal absurd” vond. Knapen heeft even aan opstappen gedacht, stelt het rapport, maar zag daarvan af toen de rest van het bestuur niet mee wilde. Als hij vrijwillig was vertrokken had hij overigens geen aanspraak kunnen maken op een vertrekpremie.

Drie lastige dossiers bij PCM wist Knapen niet op te lossen

Die premie, de tweede omstreden kwestie rond Knapen, kreeg hij wel in 2005. De raad van commissarissen had begin dat jaar het vertrek van Knapen en de mededirecteur Anthonie Zomers opgelegd. „Beide heren moesten weg omdat ze niet functioneerden”, zei commissaris Theo Strengers aan de onderzoekers van de ondernemingskamer.

Knapen en Zomers maakten gebruik van een vertrekregeling die de onderzoekers van de ondernemingskamer als „zeer ruimhartig” omschrijven. Oorspronkelijk kende het arbeidscontract van Knapen geen regeling bij gedwongen vertrek. Drie jaar na zijn in dienst treden, in 2002, sprak Knapen met PCM een „gouden parachute” af. De dienstjaren bij NRC Handelsblad en die bij PCM – dus voor en na Philips – zouden opgeteld de hoogte van zijn vertrekpremie bepalen. Zijn gedwongen vertrek leedde hem circa 1,5 miljoen euro op, vijf keer het jaarsalaris.

De vakbonden NVJ en FNV Kiem, die de zaak tegen PCM bij de ondernemingskamer begonnen, wilden dat de rechter ook de vertrekpremie als wanbeleid zou benoemen. De ondernemingskamer wees die vordering echter af. Van daar dat Knapen nu in verweer kan stellen dat de vertrekpremie geheel volgens de regels was.

Iedereen heeft wel een vlekje, zegt Van 't Hullenaar. „En dat van Ben w' is uitvergoed. Met zijn kennis en internationale netwerk kan hij een grote bijdrage leveren aan dit kabinet.”

Eigenlijk niet zo'n bijzonder kabinet

De samenstelling van het kabinet kwam gisteren veelvuldig aan de orde: veel mannen, veel ouderen. Rutte reageerde intussen relaxed op de PVV-uitleg van het akkoord.

Door onze redacteurs

BARBARA RIJLAARSDAM en HERMAN STAAL
DEN HAAG, 15 OKT. Op de eerste dag van het nieuwe kabinet gebeurde precies waar het vertrokken Kamerlid Ab Klink zo bang voor was. De PVV zou het regeren-gedoogakkoord heel anders uitleggen dan VVD en CDA. „De afspraken uit het gedoogakkoord zijn wel degelijk bedoeld om de islamisering van Nederland tegen te gaan”, zei PVV-europarlementariër en medeonderhandelaar Barry Madlener in een tv-interview. Premier Rutte reageerde er relaxed op. VVD en CDA zijn met de PVV oneens over de islam. Punt. „Daarover zult u ons ongetwijfeld de komende tijd fel over van mening verschillen.”

En zo reageerden alle bewindslieden bij de presentatie van het nieuwe kabinet in het ministerie van Algemene Zaken: we maken ons niet te druk over afspraken van Geert Wilders of zijn collega's. „Met Wilders hebben we goede afspraken gemaakt. Hij is een man van afspraak is afspraak”, zegt Ivo Opstelten vlak voordat hij voor een camera moet verschijnen.

Wilders ziet de afspraken als

„een zakelijke transactie”, zo zei hij in een interview met het tv-programma *Nieuwsuur*. Als het niet lukt om een substantiële daling van 50 procent bij de immigratie van niet-westerse allochtonen te realiseren, heeft de PVV een probleem. „En dan heeft het kabinet ook een probleem.”

Een bijzonder kabinet, typeerde Mark Rutte zijn ploeg een paar uur eerder, omdat het een minderheidskabinet is. „Een team dat de hand wil uitreiken naar heel Nederland”, vervolgde hij. Maar ook naar andere politieke partijen. Het kabinet moet immers voorstellen die „niet automatisch steun hebben van de PVV” op zoek

‘Met Wilders hebben we goede afspraken’

Minister Gerd Leers van Immigratie en Asiel

naar andere meerderheden in de Tweede Kamer.

Maar verder is het eigenlijk helemaal niet zo'n bijzonder kabinet. Op het bordes stond naast de koningin een ploeg met veel politieke en bestuurlijke ervaring. „Dit zijn mensen die heel goed in staat zijn deze moeilijke taak te vervullen. Als team, maar ook individueel. Daar hebben we echt op geselecteerd.”

Zo kreeg de op drift geraakte kiezer na 127 dagen van kabinetformatie een weinig verrassende ministersploeg voorgeschoteld. Alleen Marlies Veldhuijzen keek gisteravond wat onwennig om zich heen. De nieuwe staatssecre-

taris van Volksgezondheid liep met grote ogen en haar tas stevig onder haar arm geklemd rond. De CDA-bewindsvrouw liet op haar eerste dag alles over zich heen komen. De verpleeghuisarts vertelde vele journalisten dat ze op weg was naar een patiënt toen CDA-fractie-leider Maxime Verhagen haar belde.

Bij de presentatie kwam veelvuldig de samenstelling van het nieuwe kabinet ter sprake. Waarom zo veel heren op leeftijd? De bewindslieden zelf wilden het er liever niet meer over hebben. Ja, ze zijn gemiddeld ouder dan vorige ministers, verzuchtten zij, maar dat is heus toeval. Al is het in het

‘Met Wilders hebben we goede afspraken’

Minister Gerd Leers van Immigratie en Asiel

huidige tijdsbestek, met het versnipperde politieke landschap en de roep om strenge maatregelen, misschien wel goed dat er een aantal zwaargewichten in het kabinet zit, zei Ivo Opstelten voorzichtig, de minister van Veiligheid en Justitie en met zijn 66 jaar de oudste van het stel. Daarna wees hij zijn jonge collega's aan. „Van Jan Kees [de Jager, minister van Financiën, red] kun je toch niet zeggen dat hij oud is?” De Jager is 41.

Piet Hein Donner (61), de CDA-minister die gisteren voor de vierde keer op het bordes van Huis ten Bosch stond, zei zich „jong” te voelen. „In het vorige kabinet was ik de oudste, nu hoor ik weer bij de

middenmoot”, grapte hij. „Eén voordeel: we kunnen over onze kleinkinderen praten.”

Rutte was de hele dag ontspannen, opgewekt en geduldig. De politicus, die bekendstaat om zijn jovialiteit, liet gisteren al wel zien zijn toon te hebben aangepast. Hij lette op zijn woordgebruik en sprak rustig en duidelijk.

Op de persconferentie liet hij zo nu en dan ook zijn schoolmeesterskant zien. De premier vertelde dat hij geen antwoord kon geven op de vraag aan welke kabinetsvorstellen hij prioriteit wil geven. Dan zou hij ministers voortrekken, luidde zijn verklaring. „En dan gaan anderen denken dat ze minder vaart hoeven te maken.”

De nieuwe premier gaat volgende week aan zijn eerste internationale plichtplegingen beginnen. Allereerst brengt hij bezoeken aan België en Luxemburg, en daarna doet hij Frankrijk en Duitsland aan. Ondanks het drukke bestaan van een minister-president is Rutte van plan te blijven lesgeven op een Haagse vmbo-school – iets wat hij al jarenlang eens in de week doet. Dat is volgens de Rijksvoorlichtingsdienst niet in strijd met de regel dat ministers geen bezoldigde of onbezoldigde nevenfuncties mogen hebben.

Rutte wil een premier van alle Nederlanders zijn. Maar dat kan hij niet afdwingen, zei hij desgevraagd. De buitenwacht moet maar beoordelen over wat voor type premier hij wordt. „Ik ben vreselijk benieuwd naar uw rapportcijfers en analyses rond de Kerst.”

Zware portefeuilles voor staatssecretarissen

Twee van de acht staatssecretarissen in het kabinet Rutte mogen zich in het buitenland minister noemen. Het gaat om **Ben Knapen** (Buitenlandse Zaken, CDA) en **Henk Bleker** (Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, CDA). Voor de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken was dit altijd al het geval. Als verantwoordelijke voor de EU-portefeuille kan hij zich over de grens minister voor Europese Zaken noemen. Vanwege zijn bemoeienis met Europa zit hij vrijwel altijd bij de wekelijkse ministerraad. Staatssecretaris Knapen is ook verantwoordelijk voor ontwikkelings samenwerking. Met uitzondering van het eerste kabinet-Balkenende was dit onderwerp sinds het kabinet-Cals in 1965 toebedeeld aan een aparte minister.

Ex-CDA-voorzitter Henk Bleker, de andere staatssecretaris die zich in het buitenland minister mag noemen, zal dat vooral doen als beheerder van de portefeuille landbouw, waarvoor eerder een aparte minister was. Bleker „doet” verder handelspolitiek en internationaal ondernemen. Als staatssecretaris van het nieuwe departement gaat hij ook over toerisme en dierenwelzijn. Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Inno-

vatie, waaraan vicepremier Maxime Verhagen (CDA) leiding geeft, krijgt wel trekken van een „superdepartement”. Er komen ook taken bij van Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieue, en Onderwijs.

Fred Teeven zal als staatssecretaris van Veiligheid en Justitie regelmatig in het parlement te vinden zijn. Maar politiek gevoelige dossiers, zoals immigratie- en asielbeleid, zijn nu ondergebracht bij een aparte minister: de CDA'er Gert Leers. Teeven neemt wel een aantal taken over uit de portefeuille Jeugd en Gezin. In het vorige kabinet was hier een minister voor, maar die functie is door het nieuwe kabinet opgeheven.

De VVD'er **Halbe Zijlstra** gaat zich als staatssecretaris van Onderwijs vooral bezighouden met hoger onderwijs en wetenschap. Ook het lerarenbeleid valt onder hem. Daarnaast heeft Zijlstra de portefeuille Cultuur. Het traditioneel politiek gevoelige onderwerp omroepzaken doet minister van Onderwijs, **Marja van Bijsterveld**. Milieubeleid, in het vorige kabinet door een minister beheerd, is in het nieuwe kabinet toebedeeld aan een staatssecretaris: de CDA'er **Joop Atsma**.

Kunst: een linkse hobby?
Amsterdams wethouder Kunst en Cultuur en Economic Carolien Gehrels (PvdA), historicus en oud-VVD-Kamerlid **Arend Jan Boekstijn**, directeur van het Gemeentemuseum Den Haag **Benno Tempel** en acteur **Gijs Scholten** van **Aschat** (Toneelgroep Amsterdam) over het nut van bezuinigingen, de gevolgen en de waarde van kunst. Met een column van schrijver en columnist **Bas Heijne**. Gespreksleiding: **Joyce Roodnat**, redacteur NRC Handelsblad.

Maandag 18 oktober 2010 in de Rode Hoed, Keizersgracht 102, 1015 CV Amsterdam. Aanvang 20.15 uur, ontvangst vanaf 19.00 uur. Toegang: € 10,- in de voorverkoop via www.rodehoed.nl. Thuis uitgeprint kaartje met barcode tonen aan de kassa! Informatie: www.rodehoed.nl of telefonisch via 020-638 56 06 tijdens kantooruren.

nrlux.nl/academie

ik denk nrc

Twee ziekenhuizen van 'slechte' lijst CZ

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 15 OKT. Zorgverzekeraar CZ sluit niet zes maar vier ziekenhuizen per 2011 uit van behandelingen voor borstkanker. Ziekenhuizen in Hoogeveen, Den Helder, Dokkum en Boxmeer voldoen volgens CZ niet aan de door de verzekeraar gestelde criteria voor kwaliteit.

Bethesda Ziekenhuis in Hoogeveen is het oneens met CZ en spant in november een kort geding aan. De drie andere ziekenhuizen die worden uitgesloten door CZ zijn De Sionsberg in Dokkum, Maasziekenhuis Pantein in Boxmeer en Gemini in Den Helder. Bestuursvoorzitter Kees Donkersloot van Bethesda vindt het „onbegrijpelijk” dat CZ doorzet. Hij verwijt de verzekeraar gegevens niet goed te verwerken te hebben. Donkersloot vindt het raar dat CZ één deel van de borstkankerbehandeling „heiligt” acht: minimaal 70 ingrepen per ziekenhuis per jaar. De Nederlandse Vereniging voor Heelkunde vindt 50 ingrepen voldoende.

Het Slotervaartziekenhuis en het Röpcke-Zweers Ziekenhuis in Zevenaar zijn na een herberekening van de lijst slechte ziekenhuizen gehaald. De raad van bestuur van het Slotervaartziekenhuis is echter zo boos op CZ dat ze nog steeds een kort geding aanspant. Het ziekenhuis handhaaft haar besluit dat ze de rekening van behandelingen naar de patiënt sturen en roepen CZ-klanten op over te stappen naar een concurrent.

De ziekenhuizen in Boxmeer, Den Helder en Dokkum menen dat ze met gesprekken CZ op andere gedachten kunnen brengen.

De criteria van CZ voor borstkankerbehandeling zijn omstreken. De Orde van Medisch Specialisten en de Nederlandse Vereniging voor Heelkunde noemen de ranglijst van CZ „onzorgvuldig en overbodig”. Volgens de organisaties, in een persbericht vanochtend, veroorzaakt de actie van CZ „maatschappelijke onrust” en wordt „het vertrouwen in de medische zorg” er door geschaad.

Ingezonden mededeling

OOK IN HET WEEKEND WERKEN WE HARD AAN MINDER FILES

Op veel wegen in Nederland wordt al gewerkt. Tot de zomer van 2011 gaat op 30 extra plaatsen de schop in de grond. Met man en macht werken we aan meer rijstroken, voor een betere doorstroming. Bijvoorbeeld op de A1 en A6 tussen Amsterdam en Almere. Daar worden spitsstroken aangelegd tussen Muiderberg en de aansluiting Almere Stad-West. Omdat er in het weekend hard wordt doorgewerkt, kunt u ook dan te maken krijgen met extra verkeersshinder. Houd daar rekening mee. Kijk voor meer informatie op vanAanaarBeter.nl of bel 0800-8002 (gratis).

vanAanaarBeter

Onveiligheid op weg groeit exponentieel

Vervolg Het 'met-de-wind-in-je-harengel' van pagina 1

Het voornemen van het kabinet appelleert aan het „gevoel van vrijheid”, de sensatie om met „haren in de wind” te kunnen rijden in voertuigen die ook bij hoge snelheden niet het gevoel geven instabiel te worden. Een peiling onder ANWB-leden wijst dan ook uit dat bijna tweederde van de stemmers het eens is met de stelling *Geweldig plan, met 130 km/u kan je eindelijk weer eens opschieten*.

Er zijn meer bezwaren. De reistijdswinst is beperkt, meestal hooguit enkele minuten. Als je al kunt doorrijden. Slechts 20 procent gaat namelijk daadwerkelijk 130 kilometer per uur rijden, zo blijkt uit onderzoek. De verschillen in snelheid tussen de automobilisten veroorzaken „gaten” in het wegverkeer en daardoor daalt de capaciteit van een snelweg.

Dan de verkeersveiligheid. Die is op snelwegen erg groot, althans heel wat groter dan op provinciale

wegen waar 80 kilometer per uur wordt gereden. Maar de onveiligheid op snelwegen zal exponentieel toenemen, aldus Van Wee. Hij schat met 35 tot 40 procent. „Elke kilometer erbij zorgt voor onevenredig meer slachtoffers.”

En ten slotte het milieu. De geluidshinder zal toenemen. Er komen méér luchtvervuilende stoffen vrij, onder meer doordat katalysatoren in auto's met bij hoge snelheden niet goed meer functioneren. En de uitstoot van het broeikasgas CO₂ neemt met 1,3 procent toe – ofwel met 300 miljoen kilo per jaar – zoals bleek uit een deze week verschenen rapport van de CE Delft.

De Rouwe vindt alle aandacht voor de de snelheidsverhoging sowieso overdreven. „Het stelt eigenlijk niets voor, die 10 kilometer extra. Veel belangrijker is dat we straks op 80- en 100-kilometerwegen kunnen doorrijden en dat die snelheden gewoon haalbaar zijn. Dat heeft veel meer impact dan die 130 kilometer per uur.”